

ÇEŞİTLİ AYET TEFSİRLERİ 1

Ashâb-ı cennetin cennette ne güzel nimetlerle *mütena'im* olacağını anlattıktan sonra Rabbimiz onlara söz olarak da;

a. Allah'ın (cc) Selam Vereceği Kullar

سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ

*Selâmün kavlen min Rabbi'r-rahîm.*¹ “O rahmeti engin ve sonsuz olan Rabden kullara söz olarak da selam verilecek.”

Nasıl bir selamsa Allah cümlemizi mazhar eylesin, muhatap eylesin; o şerefle şerefyâb eylesin.

وَأَمْتَاذُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ

*Ve'mtâzü'l yevme eyyühe'l mücrimûn.*² denildi. “Ey mücrimler! Bugün ayrılın bakalım!”

Mücrim, “cürüm işleyen” demek.

Bütün günahkârlar Allah'a karşı cürüm işlemişlerdir, günahlara dalmışlardır, emirlerini

¹ 36/Yâsîn, 58.

² 36/Yâsîn, 59.

dinlememişlerdir, tutmamışlardır, yasaklarından kaçınmamışlardır.

b. Allah'ın Mücrim Kullara Ahretteki Hitabı

Binâenaleyh, hepsi cürümlüdür, mücrimdir.

“Ey mücrimler! Siz başka tarafa ayrılın bakalım!” denilecek.

Onlar cehennemlikler olarak ayrılacak ve Allahu Teâlâ hazretleri onlara *hitâb-ı itâb* ile azarlayıcı bir hitap ile buyuracak ki;

أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ

Elem a'hed ileyküm yâ benî Âdem. “Ey Ademoğulları! Ben sizinle ahit yapmamış mıydım?”

أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ

Ellâ ta'büdü's-şeytân. “‘Şeytana tapmayasınız.’ diye ben sizinle ahit yapmamış mıydım?”

إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ

*Innehû leküm adüvvün mübîn.*³ “O sizin için aşikâr bir düşmandır.”

Şeytanın bâriz ve âşikâr bir düşman olduğunu söyleyip de; “Ey Âdemoğulları! Bana ibadet edin, itaat edin, diye ben sizinle ahit yapmamış mıydım?” diye Allahu Teâlâ hazretleri mücrimlere *hitâb-ı itâb* ile serzenişte bulunacak.

وَأَنِ اعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

*Ve eni‘büdünî hâzâ sırâtun müstakîm.*⁴ “Bana ibadet etmek doğru yoldur, bu doğru yolda yürüyüp bana ibadet edin, diye sizinle ahit yapmamış mıydım?” diyecek.

وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا

Ve lekad edalle minküm cibillen kesîrâ. “Siz benimle ahit yapmıştınız; ama şeytan yine sizden büyük bir gurubu dalâlete çekti, düşürdü, sapıttı.”

أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ

³ 36/Yâsîn, 60.

⁴ 36/Yâsîn, 61.

*E fe-lem tekûnû ta'kılûn.*⁵ “Şeytanın bu oyunlarını akıl edemediniz mi?”

Şeytanın hilelerini, oyunlarını anlayamamış mıydınız; akıl edip de ona muhalefet edemediniz, günahlara düştünüz. Madem öyle yaptınız;

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ

*Hâzihî cehennemü'l-letî küntüm tûadûn.*⁶ “Mücrimlere, sizin gibi kâfir, mücrim olanlara hazırlanmış, vaadedilmiş olan cehenneme hadi girin bakalım!”

إِضْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ

*İslav he'l-yevme bimâ küntüm tekfürûn.*⁷ “İşte bu cehennem; Allah’a kâfir olduğunuz, âsi olduğunuz için.”

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ

Hâzihî cehennemü'l-letî küntüm tûadûn.
“Size vaadedilmiş olan cehennem budur, hadi girin buraya!” denilecek.

⁵ 36/Yâsîn, 62.

⁶ 36/Yâsîn, 63.

⁷ 36/Yâsîn, 64.

Cehennem, melekler tarafından mahşer yerine getirilecek. Cehennem, getirilebilen bir şey, muazzam bir şey. Ama melekler de muazzam. Allah'ın melekleri de, kudreti de sonsuz.

Hadîs-i şerîflerde bildirildiğine göre melekler, zincirlerle cehennemi mahşer yerine getirecekler. Cehennem her tarafa ateşleriyle sataşıp saldırarak, kükreyerek böyle yerinde durmaz bir vaziyette olacak. Korkunç bir manzara!

Cehennem mahşer halkının karşısına getirilince, görecekleri bir duruma gelince;

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ

Hâzihî cehennemü' lletî küntüm tûadûn.
“İşte size tehdit yoluyla önceden vaadedilmiş, haber edilmiş olan cehennem bu, girin bakalım buraya!” denilecek.

Allahu Teâlâ hazretleri başka âyet-i kerîmelerde cehenneme de hitap edeceğini buyuruyor:

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأَتْ

Yevme nekûlu li cehenneme heli'm-tele'ti. "Doldun mu ey cehennem? Mücrimler içine atıldıkça için doldu mu ey cehennem?" dedikçe cehennem de cevap verecek:

وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ

*Hel min mezid.*⁸ "Var mı daha fazlası?"

Daha fazlası varsa hepsini de alabilecek gibi.

"Onun üzerine Allahu Teâlâ hazretleri, - tabi hadîs-i şerîflerde esrarengiz kelimeler var- ayağını cehennemin ağzına koyup bastırarak." diyor ve o zaman cehennem *kattu, kattu*, "tamam, tamam" diyecek. Allahu Teâlâ hazretlerinin kudreti karşısında "tamam, tamam" diyecek.

Cehennemin azaplarını, hitaplarını, itaplarını, cezalarını, belalarını Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* muhtelif hadîs-i şerîflerde anlatıyor ki müthiş şeyler.

Muhterem kardeşlerim!

Melekler, cehennemdeki zebaniler cehenneme giren insanlara şaşıracaklar:

---

⁸ 50/Kaf, 30.

“Siz bu cehennemın haberini almamış mıydınız? Sizin bu korkunç yerden malumatınız yok muydu? Önceden, bu müthiş azaptan sizi haberdar etmemişler miydi? Nasıl geldiniz, buraya nasıl düştünüz? Bu kadar müthiş, bu kadar korkunç bir Őeyin haberini alır da insan tedbirini almaz mı? Buraya girmemek için çalışmaz, çabalamaz mı? Buradan kaçmanın çarelerini aramaz mı? Buraya düşmenin yollarını düşünmez mi?” diye...

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ
أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

*el-Yevme nahtimü alâ efvâhihim ve tükellimûnâ eydîhim ve teşhedü ercülühüm bimâ kânû yeksibûn.*⁹

“Bugün” buyuruyor Mevlâmız; *nahtimü*. “Müherleriz, kapatırız.” *Alâ efvâhihim*. “Ağızlarına mühür vururuz.”

Hani dükkânın kepengi, kilidi kapatılıyor, mühür dökülüyor, mühür vuruluyor. Eskiden, kıymetli malzeme, önemli malzeme, posta malzemesi, ferman, padişahın bir yerden bir

⁹ 36/Yâsîn, 65.

yere götüreceği şey, ne konulacaksa torbanın içine doldurulur, ağzı iyice kapanır, mum dökülür, mühürlenirmiş.

Mühür açıldı mı tecavüz edilmiş, demektir, yapılmaması gereken bir şey yapılmış, demektir; onu taşıyan insan mahv olur.

Mühürleme bu; torbalar mühürlenir, dükkânlar mühürlenir, bazı açılmaması gereken şeyler kapatılıp mühürlenir.

“Cumhuriyet devrinde de camiler mühürlenmiştir.” diyorlar. İslâm ülkesi olan Türkiye maalesef o devreyi de yaşadı. İslâm ülkelerinin hepsi bu fırtınayı, bu kasırgayı tattı. 1917’lerde Sovyetler Birliği’nde Bolşevik isyanı oldu; ona paralel şekilde Türkiye’de zulüm devam etti.

Sovyetler Birliği’nde İslâm’a karşı ne zulüm yapılmışsa İslâm ülkelerinin hepsinde buna benzer zulümler yapıldı. Burada da oldu, başka yerlerde de oldu maalesef.

Evet, “Mühürleriz.” buyuruyor, Allahu Teâlâ hazretleri;

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ

el-Yevme nahtimü alâ efvâhihim. “Ağız-
larını mühürleriz.”

Konuşamazlar. Ağız konuşmak içindir, dil konuşmak içindir, ama “O gün ağızlarına mühür vururuz.”

c. Mahşerde Günahın İşlendiği Eşyaların da Şahitlik Etmesi

وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا
يَكْسِبُونَ

*Ve tükellimûnâ eydîhim ve teşhedü er-
cülühüm bimâ kânû yeksibûn.* “Elleri konuşur
bize; ayakları, işlediklerinin şahitliğini ya-
par.”

Allahu Teâlâ hazretleri; şahitlik etmek için elleri konuşturacak, ayakları konuşturacak, günahın işlendiği toprakları, mekânları konuşturacak, eşyayı konuşturacak.

“Evet, yâ Rabbi! Bu içkiyi burada içti, ben sandalyesiyim, benim üzerime oturdu, içti. Ben masasıyım, şahidim, oturdu, içkiyi benim üzerime koydu, içti.”

Kadeh diyecek ki, “Ben cam kadehim; içkiyi benimle içti.”

Allahu Teâlâ hazretleri şahit olarak eşyaları, mekânları, azaları konuşturacak. Ağızlarını mühürletecek, eşyalar konuşacak, âzâlar konuşacak.

Bu da Allah'ın bir hikmeti ve dehşeti ki Allahu Teâlâ hazretlerinden hiçbir şey gizli kalmayacak.

Hatta bir âyet-i kerîmede bildiriliyor; insanoğlu kendi âzâsına şaşırarak, diyecek ki;

لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا

Lime şehidtüm aleynâ. “Niye aleyhimize şahitlik ettiniz?”

O da diyecek ki:

قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ

Entakana'llâhu'llezi entaka külle şey'.¹⁰
“Her şeyi konuşturma kudretine sahip olan Allahu Teâlâ hazretleri bizi de konuşturdu.”

Konuşmamak mümkün mü? Allahu Teâlâ hazretleri; “konuş” desin de konuşmaması, “ol” desin de olmaması mümkün mü? Konuşacak. Kendi âzâsı, gözü, kulağı, dili, eli, ayağı,

¹⁰ 41/Fussilet, 21.

aklı, fikri, hafızası, insanın her şeyi, mücrimin işlediği günahın şahitliğini yapacak, aleyhinde konuşacak.

Allahu Teâlâ hazretleri bizleri, şeytana uymayanlardan eylesin.

Şeytan, Âdem *aleyhisselam* atamızı nasıl kandırdı?

هَلْ أَدُلُّكَ عَلَى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَّا يَبُلَى

*Hel edullüküm alâ şecereti'l-huldi ve mülkin lâ yebnâ.*¹¹ “Sizi ebediyet ağacına götürüyüm mi ve bitmeyecek, tükenmeyecek, sona ermeyecek bir egemenlik sahibi olmanızı sağlayayım mı?” dedi.

Âdem *aleyhiselam* ile Havva validemiz de, cenneti çok sevdiklerinden ve orada ebedî olarak kalmak istediklerinden bu ebediyet ağacını istediler. Şeytan öyle kandırdı. İster. Cennette durmayı istemez mi? Sona ermeyen bir egemenlik ellerinde kalsın istediler.

فَدَلِّيَهُمَا بِغُرُورٍ

¹¹ 20/Taha, 120.

*Fe-dellâhümâ bi-ğurûr.*¹² Ve şeytan kılavuzluk edip onları aldattı.”

وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ

*Ve lâ takrabâ hazihî's-şecerete fe-tekûnâ mine'z-zâlimîn.*¹³ “Bu ağaca sakın yaklaşmayın, yaklaşırsanız asilerden olursunuz.” diye Allah’ın evvelce yaklaşmamalarını söylediği ağaca yaklaştı.

Burada ne var?

Allah; “Yapmayın.” buyurmuş, “Şu ağaca yaklaşmayın.” buyurmuş. Âdem Atamız ile Havva Anamız o ağaca yaklaşmışlar.

Ama neden?

Neden yaklaşmışlar?

Şeytan diyor ki;

“Sizi, ebediyen cennette kalmanıza sebep olacak bir ağaca götüreyim mi? Size elinizden çıkmayacak bir sonsuz egemenlik, bir güzellik imkânı sağlayayım mı?”

---

¹² 7/A'râf, 22.

¹³ 2/Bakara, 35.

Bu güzel bir vaad. “Ebedi kalacağız.” diye o ağacın meyvelerinden yediler. O ağaca yaklaşmamaları gerekiyordu, yaklaştılar ve o ağacın meyvelerinden yediler.

Muhterem kardeşlerim!

Onun için Allahu Teâlâ hazretlerinin emrinde tereddütsüz, tavizsiz ve tevilsiz itaat lazım. Tereddütsüz; “Acaba itaat edeyim mi etmeyeyim mi?” demek yok. Tavizsiz; “Şöyle biraz tenzilat, şu kadarcık bir şey, hepsini yapamayız da şöyle olsun, böyle olsun!”

Taviz vermek de yok.

Tevilsiz; “Şu şöyledir de şundan dolayı ertelenmiştir de, böyledir de bilmem ne...”

Akıl yürütüp, mantık yürütüp işi kıvırttırmak, çığırından ve çizgisinden saptırmak da olmadan Allah’a itaat etmek lazım.

“Efendim, hikmeti neymiş ki?” diye beşer aklıyla, daha doğrusu beşer aklını kışkırtan şeytanın kışkırtması ile Allah’ın emri karşısında başka söz söylememek lazım.

İçki yasak mı?

Yasak.

Tamam, içme bitsin.

Faiz haram mı?

Haram.

Tamam, yeme gitsin.

Allah'ın bütün yasakları ve emirleri böyle.

Allahu Teâlâ hazretleri şeytanın şerrinden cümlemizi korusun. Şeytanın şerrinden Allah'a sığınırız. Şeytan; akıllıyı akıl yönünden, dindarı din yönünden, hırslıyı hırsı cihe-tinden aldatır.

Neyi heves ediyor, neyi arzu ediyorsa; “Onu elde edeceğim.” diye, “Elde edeceksin.” diye vaad ederek kandırır.

Onun için insanoğlu vaadlere aldanmamak, aklını iyi kullanmak durumundadır. Allahu Teâlâ hazretleri bu mel'un ve tecrübeli şeytanın şerrinden cümlemizi korusun.

Çok tecrübelidir, çok ustadır, çok kur-nazdır, çok hilekârdır, çok düzenbazdır, çok korkunçtur ve nice nice nice abidleri, zâhidleri, dindarları bile bir yerden, bir yönden, bir fırsatını bulup sapıtmıştır.

Rivayet ediliyor ki Abdülkâdir-i Geylanî hazretleri tesbih çekip murakabede gözlerini kapatıp Allahu Teâlâ hazretlerinin kudretini, varlığını, hikmetini düşünürken, gözüne bir ışık görünmüş, bu ışıktan bir ses gelmiş:

“Ey Abdülkadir! Ben senden hoşnutum, razıyım, memnunum, sen iyi bir kulsun, ibadetinden hoşlandım. Artık tamam, sen dereceni buldun, yükseleceğin seviyeye yükseldin, kâmil bir kul oldun, artık senden *teklîfât-ı ilâhiyye*’yi kaldırdım, yasakları kaldırdım, ibadet mecburiyetlerini kaldırdım, namaz kılman gerekmez. Çünkü sen artık oldun, olgunlaştın, böyle şeylere lüzum yok.”

Güya Allahu Teâlâ hazretleri söylüyor gibi bir ses geldi.

“Tamam, ben senden hoşnutum, memnunum, artık namazla, ibadetle uğraşmana lüzum yok. Sen daha yüksek bir seviyeye ulaştın!” gibi neler söylediye mel’un, o böyle söyleyince;

“Defol!” demiş.

Güya ilâhî bir telkin geliyor, ama şeytanî olduğunu anlamış “Defol!” diye kovmuş ve o ışık kaybolmuş.

Sonra şeytan onun gözüne görünmüş de demiş ki;

“Ey Abdülkadir! Benim şeytan olduğumu nereden bildin?”

O da demiş ki;

“İnsanların en yükseği Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz idi. Ömrünün sonuna kadar iki koluna girip de camiye getirdiler, hiç abdesti, namazı terk etmedi. O hiç terk etmedi de yarım yamalak olan ben mi namazı, niyazı, Allahu Teâlâ hazretlerine kulluğu terk edeceğim?”

Yanlış olduğunu buradan anladım. Çeşitli sebepler saymış, demiş ki;

“Ey Abdülkadir, sen dini bilgilerdeki kuvvetine dua et, kurtuldun. Ben bu noktada nice nice alimleri, fâzılları, erbâb-ı tarikatı kandırdım.” demiş.

Hakikaten tarikat erbabı için de öyle sapık insanlar vardır ki “Artık biz olgunlaştık, bize ibadet gerekmez.” diyenler vardır.

“Ötekiler ham ervahın işidir; olgunlaştıktan sonra namaz, niyaz ve oruca lüzum yoktur” diye hâlâ Türkiye’de bile orada burada bu lafı söyleyen insan suretinde şeytanlar vardır.

Allah insanı şaşırtmasın.

d. Tasuvvufu İstismar Edenler

Tarikat kisvesi, perdesi altında içki içenler vardır. Tarihte de kitaplarda da okuyoruz, günümüzde de görüyoruz, bizim memlekette de varmış. Arnavutluk’a gitmiş olan bir Cumhuriyet gazetesi muhabiri, çok seneler önce, daha Arnavutluk, Balkanlar, Sovyet Rusya dağılmadan, belki yirmi yıl önce bir röportaj yapmıştı.

Arnavutluk’a gitmiş. Arnavutluk’ta bir Bektâşî tekkesine uğramış, orada kendisine halis rakı ikram etmişler, bu da içmiş, Cumhuriyet gazetesinde ballandıra ballandıra anlatıyordu. Tabi o ballandırıyor, ama ben de anlamış oldum ki o tekke denilen yerde içki sunulmuş, içki içmişler.

Demek ki hâlâ o tarihte, kitaplarda okuduğumuz mel’anetleri yapan yerler var.

Allah saklasın. Allah Ümmet-i Muhammed'i şerhilerin şerrinden korusun. Bu tasavvufu, tarikati istismar edip de böyle mel'anet yapan sapık insanlar var.

Görüyorlar ki tasavvuf güzeldir, görüyorlar ki İslâm güzeldir, görüyorlar ki insanlar böyle mâneviyata heves ediyor; insanları bu yönden aldatan, çeşitli zahirî süslerle kandıran insanlar oluyor.

Denizlili bir kardeşimiz var, bilir. Denizli'de radyo yayını yapan, televizyon yayını yapan; "Allah'tan bana emir geldi, sabah namazını kılmayın." diye söyleyen bir adamdan bahsettiler.

Allah'tan emir gelmiş!

Bakın neler olabiliyor.

Muhterem kardeşlerim!

Onun için Allahu Teâlâ hazretlerinin lütuna, hıfzına, himayesine çok sığınmak lazım. "Aman yâ Rabbi!" diye, Kur'ân-ı Kerîm'e sımsıkı sarılmak lazım, Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesinden ayrılmamak lazım, şeriatin ahkâmından taviz vermemek lazım, takvâ yolundan ayrılmamak lazım, dinî ilimle-

ri iyi öğrenmek lazım ve bu gibi oyunlara gelmemek lazım.

Allah bizi yolunda dâim eylesin, zikrinde kâim eylesin, rızasına vâsıl eylesin, ömrümüzü rızasına uygun geçirmeyi nasip eylesin. Şu dalgalı, fırtınalı, dehşetli, tehlikeli dünya hayatını, bir derya gibi, karanlık bir gecede fırtınalı bir okyanusta gemimiz parçalanmış da etrafta köpek balıkları gezerken bir tahta parçasına tutunmuş, üstünde duruyoruz da, ölüm tehlikesi içinde ter döküyoruz gibi bu dâr-ı dünyadaki imtihan hayatını güzel geçirip sâhil-i selamete sıhhat ve âfiyetle ulaşıp iman-ı kâmil ile âhirete göçenlerden eylesin.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

20 Şa'bân 1415 / 22.01.1995

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

